



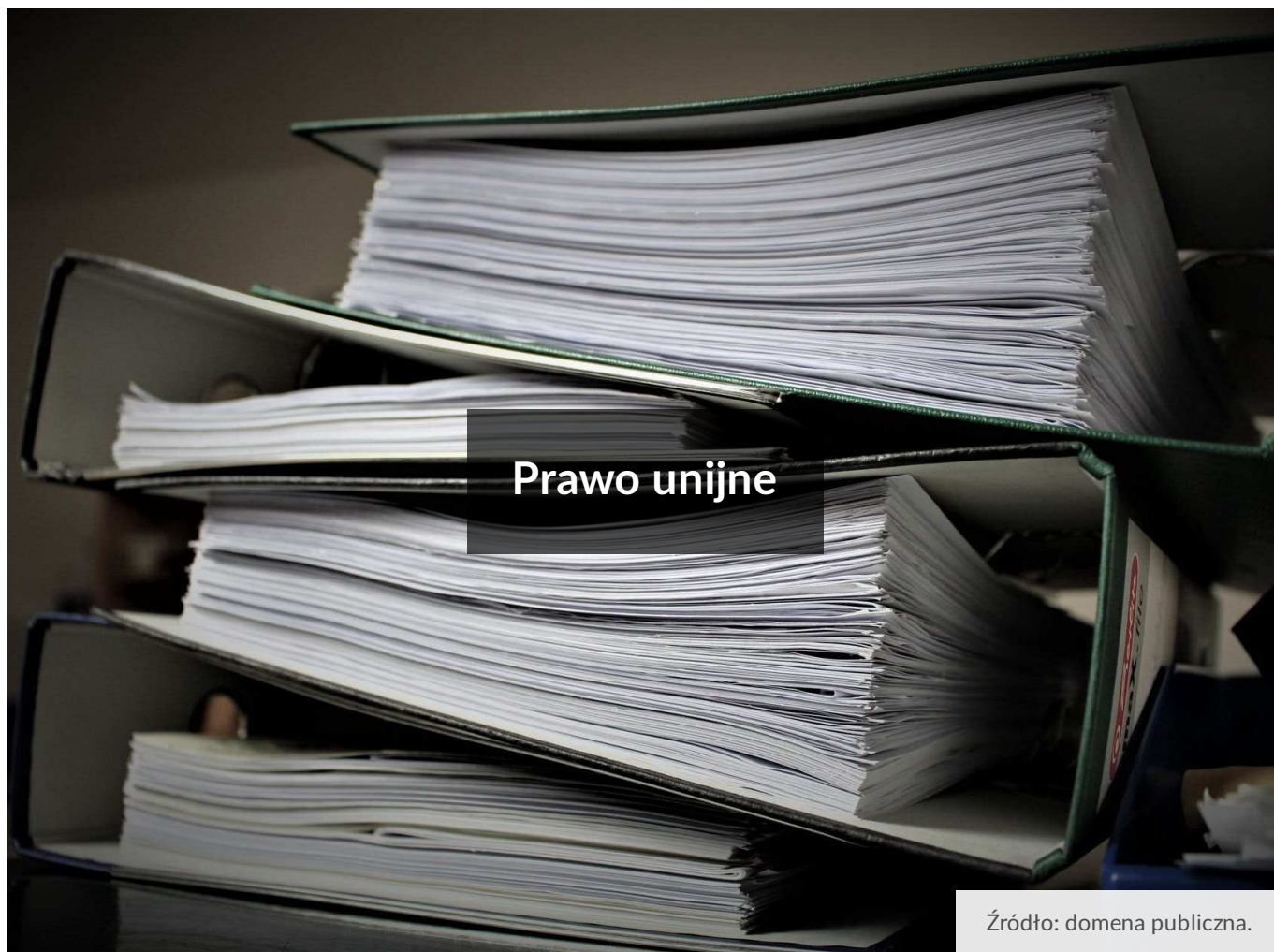
Prawo unijne

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Komisja Europejska, *ABC prawa Unii Europejskiej*, 2017 r., dostępny w internecie: op.europa.eu [dostęp 23.06.2020 r.].
- Źródło: Komisja Europejska, *ABC prawa Unii Europejskiej*, dostępny w internecie: op.europa.eu [dostęp 23.06.2020 r.].

- Źródło: Paweł Mering, *Czy prawo unijne ma pierwszeństwo przed prawem krajowym? A co z Konstytucją RP?*, 23.11.2019 r., dostępny w internecie: bezprawnik.pl [dostęp 23.06.2020 r.].
- Źródło: *Zasada bezpośredniego skutku prawa europejskiego*, 14.01.2015 r., dostępny w internecie: eur-lex.europa.eu [dostęp 23.06.2020 r.].
- Źródło: Rada Unii Europejskiej, *Zwykła procedura ustawodawcza*, dostępny w internecie: consilium.europa.eu [dostęp 23.06.2020 r.].
- Źródło: *Traktat o Unii Europejskiej*, dostępny w internecie: eur-lex.europa.eu [dostęp 18.09.2020 r.].
- Źródło: *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana)*, 26.10.2012 r., dostępny w internecie: eur-lex.europa.eu [dostęp 23.06.2020 r.].
- Źródło: (...), 1.10.2010 r., dostępny w internecie: eur-lex.europa.eu [dostęp 23.06.2020 r.].



Źródło: domena publiczna.

⌋ Komisja Europejska

ABC prawa Unii Europejskiej

Porządek prawny ukształtowany przez Unię Europejską (UE) stał się integralną częścią naszej polityczno-społecznej rzeczywistości.

Każdego roku traktaty unijne stają się źródłem tysięcy decyzji, które mają decydujący wpływ na funkcjonowanie państw członkowskich UE i życie ich mieszkańców.

Źródło: Komisja Europejska, *ABC prawa Unii Europejskiej*, 2017 r., dostępny w internecie: op.europa.eu [dostęp 23.06.2020 r.].

Prawo unijne, choć wydaje się skomplikowane i złożone, jest uporządkowane w określony sposób, którego znajomość ułatwia poruszanie się w gąszczu przepisów. Ich mnogość powoduje, że nie ma sfery życia, której nie dotyczyłyby w jakiś sposób unijne regulacje, choć zazwyczaj nie zdajemy sobie z tego sprawy.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz źródła prawa unijnego.
- Przeanalizujesz poszczególne elementy systemu prawnego UE.

- Ocenisz znaczenie prawa UE dla zwykłych obywateli UE.

Przeczytaj

13 grudnia 2007 r. w Lizbonie szefowie państw uroczystie podpisali [Traktat lizboński](#). Wszedł on w życie 1 grudnia 2009 r. i od tego dnia Unia Europejska jest prawnym następcą Wspólnoty Europejskiej oraz ma [osobowość prawną](#). Oznaczało to gruntowną reformę Unii Europejskiej. UE stała się nie tylko tworem prawa, ale i została oparta na prawie. Jedynie za jego pomocą może porządkować stosunki wewnątrz instytucji UE oraz między UE a członkami.

Jako organizacja międzynarodowa mająca osobowość prawną ponosi odpowiedzialność związaną ze swoją działalnością. W pierwszej kolejności jest to **odpowiedzialność kontraktowa** wynikająca z nienależytego lub braku wykonania zobowiązania, będącego skutkiem czynności prawnej według reguł prywatnego prawa międzynarodowego. Ponosi też **odpowiedzialność deliktową**: jeśli organy unijne wyrządzą szkodę, wówczas UE ma obowiązek naprawienia tej szkody.

Zasady prawa UE

Prawo pierwotne

Podstawą prawną UE, jako prawo pierwotne, jest prawo traktatowe wraz z aneksami do [traktatów](#) i protokołami uzupełniającymi. Stanowi ono podstawę i główne zasady wszystkich działań UE. Obecnie prawo UE opiera się na trzech traktatach:

- Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej;
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE);
- Traktat o Unii Europejskiej (Traktat UE – TUE).

Z formalnego punktu widzenia TFUE i TUE są traktatami równorzędnymi. Żaden z nich nie jest ani nadrzędny, ani podrzędny w stosunku do drugiego, choć nazwa Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej może sugerować, że wprowadza on przepisy wykonawcze.

Szczególnie ważny jest art. 3 TUE, w którym jest mowa o celach UE.

” Traktat o Unii Europejskiej

1. Celem Unii jest wspieranie pokoju, jej wartości i dobrobytu jej narodów.

2. Unia zapewnia swoim obywatelom przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości bez granic wewnętrznych, w której zagwarantowana jest swoboda przepływu osób, w powiązaniu z właściwymi środkami w odniesieniu do kontroli granic zewnętrznych, azylu, imigracji, jak również zapobiegania i zwalczania przestępczości.

3. Unia ustanawia rynek wewnętrzny. Działa na rzecz trwałego rozwoju Europy, którego podstawą jest zrównoważony wzrost gospodarczy oraz stabilność cen, społeczna gospodarka rynkowa o wysokiej konkurencyjności zmierzająca do pełnego zatrudnienia i postępu społecznego oraz wysoki poziom ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego. Wspiera postęp naukowo-techniczny.

Zwalcza wykluczenie społeczne i dyskryminację oraz wspiera sprawiedliwość społeczną i ochronę socjalną, równość kobiet i mężczyzn, solidarność między pokoleniami i ochronę praw dziecka.

Wspiera spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną oraz solidarność między Państwami Członkowskimi.

Szanuje swoją bogatą różnorodność kulturową i językową oraz czuwa nad ochroną i rozwojem dziedzictwa kulturowego Europy.

4. Unia ustanawia unię gospodarczą i walutową, której walutą jest euro.

5. W stosunkach zewnętrznych Unia umacnia i propaguje swoje wartości i interesy oraz wnosi wkład w ochronę swoich obywateli. Przyczynia się do pokoju, bezpieczeństwa, trwałego rozwoju Ziemi, do solidarności i wzajemnego szacunku między narodami, do swobodnego i uczciwego handlu, do wyeliminowania ubóstwa oraz do ochrony praw człowieka, w szczególności praw dziecka, a także do ścisłego przestrzegania i rozwoju prawa międzynarodowego, w szczególności zasad Karty Narodów Zjednoczonych.

Źródło: *Traktat o Unii Europejskiej*, dostępny w internecie: eur-lex.europa.eu [dostęp 18.09.2020 r.].

Poza wymienionymi traktatami do prawa pierwotnego UE zalicza się także inne traktaty wraz z ich aneksami i uzupełnieniami, a w szczególności traktaty z Amsterdamu i Nicei oraz akcesyjne. Źródłem prawa pierwotnego jest także Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, która od wejścia w życie traktatu lizbońskiego ma taki sam status prawny, jak traktaty (art. 6 ust. 1 TUE).

Do prawa pierwotnego UE należą także zasady prawne, czyli reguły, które powstały i stały się prawem za sprawą Trybunału Sprawiedliwości UE, oraz prawo zwyczajowe, powstałe w wyniku funkcjonowania UE jako reguły jej działania.

Prawo wtórne

Prawo wtórne UE jest tworzone przez instytucje unijne na podstawie przypisanych im kompetencji. U ich źródeł leży prawo traktatowe UE. Można je podzielić na akty o charakterze ustawodawczym i wiążącym oraz mające charakter normatywny, ale niewiążące. Do tych pierwszych zalicza się [rozporządzenia](#), [dyrektywy](#) i [decyzje](#). Do drugich – [opinie](#), [zalecenia](#), programy działań czy dyrektywy.

Hierarchia aktów prawnych UE



Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Zwykła procedura ustawodawcza UE

Procedura ustawodawcza zwykła UE przedstawiona została w art. 289 i 294 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Według niej prawodawcą jest Rada UE i Parlament Europejski, natomiast inicjatywę ustawodawczą ma Komisja Europejska.

” Rada Unii Europejskiej

Zwykła procedura ustawodawcza

Główne etapy procedury:

1. Komisja Europejska przedkłada wniosek ustawodawczy Radzie i Parlamentowi Europejskiemu. [Tworzy go na podstawie wniosków innych instytucji UE, grup obywateli lub z własnej inicjatywy – przyp. autora]
2. Rada i Parlament przyjmują ten wniosek w pierwszym albo w drugim czytaniu.

3. Jeżeli obie instytucje nie są w stanie się porozumieć w trakcie drugiego czytania, zwoływane jest posiedzenie komitetu pojednawczego.

4. Jeżeli tekst uzgodniony przez komitet pojednawczy jest dla obu instytucji do zaakceptowania w trzecim czytaniu, akt ustawodawczy zostaje przyjęty.

Jeżeli wniosek zostaje na którymś z etapów odrzucony lub jeżeli Parlament i Rada nie są w stanie wypracować kompromisu, wniosek nie zostaje przyjęty, a procedura dobiega końca.

Źródło: Rada Unii Europejskiej, *Zwykła procedura ustawodawcza*, dostępny w internecie: consilium.europa.eu [dostęp 23.06.2020 r.].

Po przyjęciu aktu prawnego przez prawodawcze instytucje unijne następuje w państwach członkowskich dostosowanie prawa krajowego do danego aktu.

Słownik

akty delegowane

akty prawne o ogólnym zasięgu wiążącym; zmieniają lub uzupełniają elementy aktu ustawodawczego, ale inne niż istotne

akty wykonawcze

za ich wykonanie odpowiadają kraje członkowskie, a jeśli dotyczą dziedzin, w których wymagana jest jednolitość na całym terenie UE, to odpowiada wówczas Komisja Europejska

decyzje

zwykle są kierowane do konkretnego adresata, stosowane zwykle w odniesieniu do Wspólnej Polityki Rolnej oraz Unii Gospodarczej i Walutowej, obowiązują w pełnym zakresie adresata

dyrektywy

nie ujednolicają, ale harmonizują prawo państw członkowskich, pozwalając na swobodę w ich wdrażaniu i wymagają aktu prawa krajowego do ich wdrożenia

opinie

często poprzedzają wydanie aktów ustawodawczych (rozporządzeń lub dyrektyw); zawierają stanowisko lub ocenę danej sprawy

osobowość prawna

zdolność osób prawnych do bycia podmiotem praw i obowiązków oraz do dokonywania we własnym imieniu czynności prawnych

rozporządzenia

zwykle dotyczą tych dziedzin, w których następuje ujednolicanie prawa państw będących członkami UE, i obowiązują we wszystkich krajach UE; mają tę samą rangę w Polsce, co ustawy krajowe; nie wymagają implementowania (wdrożenia) do prawa krajowego

traktat

umowa między państwami członkami UE; określa cele UE, relacje między państwami członkami a UE, zasady funkcjonowania instytucji UE oraz sposób podejmowania decyzji

Traktat lizboński

umowa międzynarodowa reformująca Unię Europejską, podpisana 13 grudnia 2007 r. w Lizbonie; UE na jego podstawie uzyskała osobowość prawną, stając się organizacją międzynarodową

zalecenia

poprzedzają zazwyczaj wydanie aktu ustawodawczego, mając na celu przygotowanie danego państwa do jego przyjęcia; najczęściej stosowane przez

Komisję Europejską, Radę UE i Europejski Bank Centralny

deklaracja

oświadczenie o charakterze prawnym, najczęściej w formie pisemnej i opublikowane

rezolucja

uchwała podjęta w wyniku obrad przez odpowiednie zgromadzenie

program działań

plan zawierający cele, harmonogram i działania, które mają zostać zrealizowane, aby osiągnąć założone cele

Schemat

Polecenie 1




Zapoznaj się ze schematem interaktywnym i wykonaj polecenia.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:   

Ćwiczenie 1



Dokończ zdanie.

Wniosek ustawodawczy w UE przedstawia...

- Rada UE.
- Trybunał Sprawiedliwości UE.
- Komisja Europejska.
- Rada Europy.

Ćwiczenie 2



Wskaż źródła prawa pierwotnego UE.

- Traktat o Unii Europejskiej
- Karta praw podstawowych UE
- dyrektywy
- programy działań

Ćwiczenie 3



Ćwiczenie 4



Zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Osobowość prawną UE posiada od 1986 r.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
UE może być stroną umów międzynarodowych.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Rozporządzenia harmonizują prawo państw członkowskich.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Aktem prawa ważniejszym w Polsce niż rozporządzenie UE jest Konstytucja RP.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Ćwiczenie 5



Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” (...)

(...) w sprawie Costa przeciwko Enel z 15 lipca 1964 r. w wyroku Trybunał orzekł, że prawa wydane przez instytucje europejskie włączają się do systemu prawnego państw członkowskich, które zobowiązane są do ich przestrzegania. Prawo wspólnotowe jest więc nadrzędne w stosunku do prawa krajowego. W ten sposób jeśli norma krajowa jest sprzeczna z przepisem wspólnotowym, władze państw członkowskich muszą stosować przepis wspólnotowy. Prawo krajowe nie jest zniesione czy uchylone, jedynie jego moc wiążąca jest zawieszona.

Źródło: (...), 1.10.2010 r., dostępny w internecie: eur-lex.europa.eu [dostęp 23.06.2020 r.].

Wskaż zasadę, o której mowa w tekście.



Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” Paweł Mering

Czy prawo unijne ma pierwszeństwo przed prawem krajowym? A co z Konstytucją RP?

Konflikt zasady pierwszeństwa z konstytucyjnymi katalogami źródeł prawa oczywiście występuje. Z jednej strony ponadnarodowe orzecznictwo wskazuje, że prawo wspólnotowe ma pierwszeństwo nad prawem krajowym, z drugiej zaś konstytucje wskazują, że nic od nich ważniejsze nie jest.

Sądy konstytucyjne Francji, jak i Niemiec wskazały, iż prawo unijne nie jest systemem oderwanym od prawa międzynarodowego, które to nie ma – zgodnie z ichnimi konstytucjami – pierwszeństwa nad prawem krajowym. Podobny pogląd wyrażał nasz polski Trybunał Konstytucyjny, jednak w odniesieniu do hipotetycznych przypadków.

Trybunał Konstytucyjny uznał, że w zderzeniu z Konstytucją RP prawo unijne nie ma automatycznie pierwszeństwa nad ustawą zasadniczą, ale trudno się z tym kłócić, wszak Konstytucja RP tę kwestię reguluje dosyć jasno. (...)

Rozsądne wnioski nasuwają się w zasadzie dwa – powinniśmy albo zmieniać treść Konstytucji RP tak, by eliminować powstające sprzeczności (co miało miejsce w przeszłości, na przykład w odniesieniu do Europejskiego Nakazu Aresztowania) albo zrezygnować z członkostwa w Unii Europejskiej, skoro nie potrafimy uznać jednej z kluczowych zasad prawa unijnego. Tym bardziej że postępująca integracja (również poprzez prawo) prowadząca do tego,

że UE powoli, acz sukcesywnie, staje się quasi-konfederacją, w przyszłości może oznaczać realne konflikty między prawem unijnym a prawem krajowym.

Żeby podzielić taki punkt widzenia, który faktycznie pojawia się w doktrynie, należy niejako wyjść z „pudełka” i zauważyć, że katalog źródeł prawa obowiązującego w Polsce w żadnym wypadku nie jest zamknięty. Czyż obowiązującym prawem nie są międzynarodowe zwyczaje handlowe albo regulaminy międzynarodowych organizacji, jak FIFA, czy FIBA?

Źródło: Paweł Mering, *Czy prawo unijne ma pierwszeństwo przed prawem krajowym? A co z Konstytucją RP?*, 23.11.2019 r., dostępny w internecie: bezprawnik.pl [dostęp 23.06.2020 r.].

Na podstawie tekstu źródłowego zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Według polskiego porządku prawnego, aktem nadrzędnym jest Konstytucja RP.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Prawo unijne jest takim samym prawem międzynarodowym, jak regulaminy FIFA czy FIBA.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Podstawową zasadą prawa unijnego, opisaną w tekście, jest zasada supremacji.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>



Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana)

Artykuł 2

1. Jeżeli Traktaty przyznają Unii wyłączną kompetencję w określonej dziedzinie, jedynie Unia może stanowić prawo oraz przyjmować akty prawnie wiążące, natomiast Państwa Członkowskie mogą to czynić wyłącznie z upoważnienia Unii lub w celu wykonania aktów Unii.

2. Jeżeli Traktaty przyznają Unii w określonej dziedzinie kompetencję dzieloną z Państwami Członkowskimi, Unia i Państwa Członkowskie mogą stanowić prawo i przyjmować akty prawnie wiążące w tej dziedzinie. Państwa Członkowskie wykonują swoją kompetencję w zakresie, w jakim Unia nie wykonała swojej kompetencji. Państwa Członkowskie ponownie wykonują swoją kompetencję w zakresie, w jakim Unia postanowiła zaprzestać wykonywania swojej kompetencji.

Źródło: *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana)*, 26.10.2012 r., dostępny w internecie: eur-lex.europa.eu [dostęp 23.06.2020 r.].

Wyjaśnij różnicę między kompetencjami wyłącznymi a dzielonymi UE.



Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” *Zasada bezpośredniego skutku prawa europejskiego*

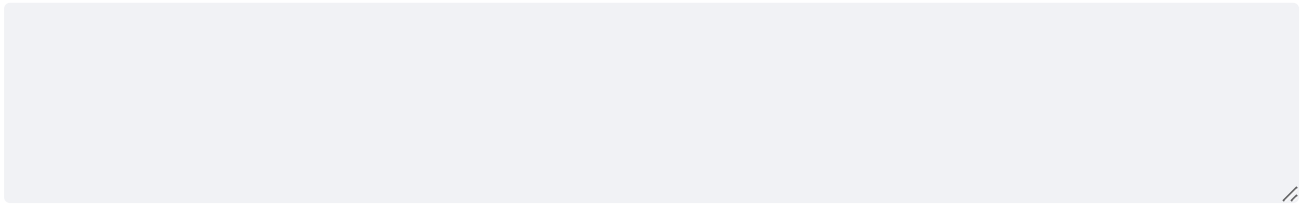
Zasada bezpośredniego skutku dotyczy także aktów prawa wtórnego tzn. przyjętych przez instytucje na podstawie traktatów założycielskich. Jednak zakres bezpośredniego skutku zależy od rodzaju aktu:

- rozporządzenie: rozporządzenie zawsze ma bezpośredni skutek. Artykuł 288 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stanowi, że rozporządzenia są bezpośrednio stosowane w krajach UE. Trybunał Sprawiedliwości dodaje w wyroku *Politi* z 14 grudnia 1972 r., że chodzi o pełny skutek bezpośredni,
- dyrektywa: dyrektywa jest aktem adresowanym do krajów UE i musi zostać przez nie poddana transpozycji do prawa krajowego. Jednak Trybunał Sprawiedliwości uznaje, że w niektórych przypadkach ma zastosowanie zasada bezpośredniego skutku w celu ochrony praw osób indywidualnych. Trybunał uznał w orzecznictwie, że dyrektywa ma bezpośredni skutek, jeśli jej przepisy są bezwarunkowe oraz wystarczająco jasne i precyzyjne oraz w momencie, gdy kraj UE nie transponował dyrektywy w wyznaczonym terminie (wyrok z 4 grudnia 1974 r., *Van Duyn*). Niemniej jednak skutek bezpośredni może mieć tylko charakter wertykalny. Kraje UE zobligowane są do wdrażania dyrektyw, lecz dyrektywy te nie mogą być powołane przez kraj UE wobec osób (wyrok z 5 kwietnia 1979 r., *Ratti*),

- decyzja: decyzje mogą mieć bezpośredni skutek, jeśli adresowane są do kraju UE. Trybunał Sprawiedliwości uznaje tylko bezpośredni skutek wertykalny (wyrok z 10 listopada 1992 r., Hansa Fleisch),
- umowy międzynarodowe: w wyroku w sprawie Demirel z 30 września 1987 r. Trybunał Sprawiedliwości uznał bezpośredni skutek niektórych umów zgodnie z kryteriami określonymi w wyroku Van Gend en Loos,
- opinie i zalecenia: opinie i zalecenia nie są prawnie wiążące. Wobec tego nie mają bezpośredniego skutku.

Źródło: *Zasada bezpośredniego skutku prawa europejskiego*, 14.01.2015 r., dostępny w internecie: eur-lex.europa.eu [dostęp 23.06.2020 r.].

Na podstawie powyższego tekstu wyjaśnij, kiedy można zastosować zasadę skutku bezpośredniego wertykalnego.



Dla nauczyciela

Autorka: Małgorzata Krzeszowska

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Prawo unijne

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XIV. Integracja europejska.

Uczeń:

2) przedstawia etapy powojennej integracji europejskiej (w aspekcie gospodarczym – od strefy wolnego handlu do wspólnego rynku) i najważniejsze postanowienia aktów prawa pierwotnego: Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą, Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, Traktatu fuzyjnego i Jednolitego aktu europejskiego;

3) przedstawia integrację w ramach Unii Europejskiej (w aspekcie gospodarczym – od wspólnego rynku do unii gospodarczo-walutowej) i najważniejsze postanowienia aktów prawa pierwotnego: Traktatu o Unii Europejskiej (Traktatu z Maastricht), Traktatu amsterdamskiego i Traktatu nicejskiego;

4) rozważa kwestię charakteru prawnego Unii Europejskiej, korzystając z przepisów traktatu z Lizbony i wskazując na zasady pomocniczości, subsydiarności i solidarności.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- omawia źródła prawa unijnego;
- omawia poszczególne rodzaje aktów prawnych UE;

- analizuje znaczenie prawa unijnego dla państwa członkowskiego i własnego życia.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca;
- dyskusja;
- wykonanie grafiki;
- niedokończone zdanie.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- kartki A3, pisaki.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Podanie tematu i celów zajęć.

2. Uczniowie dzielą się na pięć grup i przypominają sobie etapy powojennej integracji europejskiej oraz najważniejsze postanowienia aktów prawa pierwotnego:

- grupa 1 – Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali;
- grupa 2 – Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą;
- grupa 3 – Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej;
- grupa 4 – Traktatu fuzyjnego;
- grupa 5 – Jednolitego aktu europejskiego.

Następnie krótko przedstawiają na forum najważniejsze ich postanowienia.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie zapoznają się ze schematem interaktywnym i treścią lekcji. Następnie wykonują ćwiczenie 1 do multimedium.
2. Uczniowie rozmawiają na temat poszczególnych aktów prawnych UE i ich miejsca w systemie prawnym UE.
3. Uczniowie dzielą się na kilkusobowe grupy. Najpierw wykonują ćwiczenie 6. Następnie na podstawie ćwiczenia i multimedium wykonują grafikę przedstawiającą zależności między prawem unijnym a prawem krajowym (hierarchia prawa polskiego jest w materiałach pomocniczych). Efekty pracy przedstawiają na forum i omawiają.
4. Rozpoczyna się dyskusja. Uczniowie rozmawiają na temat znaczenia prawa unijnego dla państwa członkowskiego i własnego życia. Podają oraz analizują przykłady wpływu prawa UE na prawo polskie i ich życie. Zastanawiają się też, czy i dlaczego prawo unijne jest potrzebne. Na koniec wybrana osoba podsumowuje dyskusję.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie wykonują ćwiczenie 2 do multimedium.
2. Uczniowie kończą zdanie „Aktem prawa unijnego...”.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują pozostałe ćwiczenia.

Materiały pomocnicze:

Załącznik do pkt. 3 lekcji (Faza realizacyjna)

Hierarchia aktów prawnych w Polsce:

1. Konstytucja;
2. Umowy międzynarodowe, które były ratyfikowane;
3. Rozporządzenia, dyrektywy i decyzje Unii Europejskiej;
4. Ustawy;
5. Rozporządzenia z mocą ustaw (dekrety);
6. Uchwały (akty wewnętrzne wiążące), rozporządzenia, zarządzenia;
7. Akty prawa miejscowego.

Paweł Mering, *Czy prawo unijne ma pierwszeństwo przed prawem krajowym? A co z Konstytucją RP?*, bezpawnik.pl.

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), eur-lex.europa.eu.

Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), eur-lex.europa.eu.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Na podstawie multimedium uczniowie mogą przygotować własne definicje poszczególnych aktów prawnych.